

¹ *Nacionalna politika Republike Hrvatske, Nacionalni izvještaj. Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 1998., "Muzeji", str. 204.*

² Jer stare regulative postoje, npr. *Zakon o muzejskoj djelatnosti iz 1977.* (posebno članak 11 gdje je definirano piše: *Muzejske organizacije dužne su voditi inventar, knjige evidencije i kartoteke predmeta muzejske građe na način kako to propiše Muzejski savjet Hrvatske*). Dobro je ovdje spomenuti i sam početak dokumentacijskog osmišljavanja muzejskih fondusa koji traje još od 1962. godine od "Uputstva o dokumentaciji".

³ Sigurno nam za to nije kriv ni bivše sistem, ni domovinski rat.

⁴ U ovom slučaju čak i nije bitno jesu li došli prisilno ili dobrovoljno, jer je stanje svijesti ovdje sekundarni problem.

⁵ To su pravilnici kojima se nadograđuje muzejski zakon: *Pravilnik o načinu i mjerilima za povezivanje u sustav muzeja RH, Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije, Pravilnik o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, te muzeja, galerija i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba, za njihov rad kao i za smještaj i čuvanje muzejske građe i muzejske dokumentacije, Pravilnik o stjecanju stručnih zvanja, Pravilnik o polaganju stručnih ispita i programu stručnih ispita u muzejskoj struci, Pravilnik o očevidniku muzeja te muzeja, galerija i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba.*

⁶ U kojoj bi se vjerojatno razjasnili brojni problemi, pa i oni "prizemni", ali ipak vrlo praktični kao što je recimo vođenje jedinstvene knjige inventara.

⁷ I sama ponešto znam o radu u takvim povjerenstvima gdje je vrlo teško usuglasiti stavove teoretskog i pragmatičnog, realnog i utopijskog, konkretnog i apstraktnog, pojedinačnog i globalnog.

⁸ Jer zakonski za to i nisu odgovorne.

POST FESTUM

Reagiranje na radni seminar *Primjena pravilnika o muzejskoj dokumentaciji - 18. veljače 2003.*,

Muzej Mimara, organizator MDC

SNJEŽANA PAVIČIĆ □ Hrvatski povijesni muzej, Zagreb

Ako je točan podatak koji je iznesen u uvodnom izlaganju na predavanju *Primjena pravilnika o muzejskoj dokumentaciji*, kako je u Hrvatskoj od ukupnog muzejskog fonda inventirano samo 25 posto muzejskih predmeta (14 posto računalno), onda je riječ o više nego poražavajućem stanju. Iako znam da je situacija na terenu vrlo šarolika i problematična, taj me je podatak zaista iznenadio to više što je u nekim drugim izvještajima, npr. *Nacionalnom izvještaju kulturne politike Republike Hrvatske*,¹ iskazan dvostruko manji broj (iako i takav, od 50 posto inventiranih predmeta, predstavlja velik problem). U toj bi alarmantnoj situaciji trebalo prije bilo kakvih novih zakonskih regulativa² krenuti u elementarno "opismenjavanje naroda" i u postupno upoznavanje s osnovnom dokumentacijskom terminologijom. Jer, kada je riječ o zapuštenosti obrade u navedenim postocima,³ onda se pitam kako to da već mnogo, mnogo ranije nisu organizirani radni seminari s osnovnom podukom o značaju i odgovornosti prema dokumentaciji? Ili, kako to da se nije prepoznalo značenje kontinuirane nastave i zašto se nije na sve moguće načine ustrajalo na toj problematici? Ako su rezultati provedenih anketa i analize stanja bili katastrofični, zar nije postojao baš nikakav način da se stvari pomaknu s mjesta? Jedan odgovor na spomenuta pitanja može biti kako se je pokušavalo djelovati u tom smislu, ali je odziv zainteresiranih bio mali pa nije bilo povratnih informacija, i kako će tek zakonski pravilnik ubrzati taj proces. Međutim, veliki odziv⁴ muzealaca na nedavne skupove demantira takvo obrazloženje.

No, da dalje ne dužim i ne postavljam naivna pitanja, želim iskazati svoju generalnu primjedbu na "radni seminar" o Pravilniku dokumentacije. Primjedba se ne odnosi na sadržaj nego primarno na proceduralnost donošenja tog važnog normativnog akta, jednog od ukupno sedam zakonskih podataka propisanog muzejskim zakonom iz 1998.⁵ Mogu djelomično razumjeti žurbu i pritisak za izradu Pravilnika o dokumentaciji (iako bi se i o tom aspektu moglo polemizirati, posebno imajući na umu činjenicu da je *Zakon o muzejskoj djelatnosti* - prema kojem je trebalo izraditi Pravilnik - donesen još prije 4 godine), ali je teško prihvatiti činjenicu da se prije ozakonjenja nisu vodile otvorene i stručne rasprave o svemu tome. Uvažavajući sve dobre namjere radne grupe koja je radila na tom nezahvalnom i kompleksnom zadatku, ne vidim ni jedan razlog zašto se prije ozakonjenog dokumenta nije prezentirao i obrazložio "prijedlog pravilnika", zatim se o prijedlogu raspravilo⁶ i tek na kraju ponudio finalizirani oblik pravilnika. Naime post festum rasprava o nečem već zapakiranom više nije rasprava nego konstatiranje stanja, nešto što se primi na znanje i gotovo. Ako je "radni seminar" zamišljen kao požuritelj procesa dokumentacije, nisam sigurna da će ostvariti svoj cilj. Sve bi bilo barem puno jednostavnije (iako ni tada dovoljno korektno s obzirom na propuštenu raspravu) da su stvari imenovane pravim nazivom, da se je naprosto upozorilo kako je Pravilnik donesen, kako je šteta da prethodno nije provedena javna rasprava, kako je u pojedinim segmentima alarmantno stanje i zato se apelira na veću savjesnost pri poslu.

No, dogodilo se suprotno, unatoč nastojanju ublažavanja strasti i stišavanja tenzija, ta je vrlo problematična i predugo odlagana tema prikazana na prilično autoritaran i "zatvoreni" način. Umjesto poticajnog dijaloga, već je nakon prvih pitanja stvorena atmosfera u kojoj su jedni bili optuženici, a drugi pučki tribuni. Članice stručnog povjerenstva za izradu prijedloga pravilnika uglavnom su branile svoje stavove rotirajućim formulacijama te su se u pomanjkaju suvislih argumenata pozivale na jedinu stabilnu točku, a to je da su izabrane od strane Ministarstva kulture u okviru kojega je Pravilnik donijelo Hrvatsko muzejsko vijeće, te da nije dalje na njima baviti se primjenom Pravilnika. Bio je to više jezik politike i diplomacije, a manje struke. Pa nije valjda Pravilnik mjesto larpurlartističkih ili postmodernističkih traganja? Recepcija Pravilnika je izuzetno važna jer o njoj ovisi "upotreba" dokumenta. Hrvatskome muzejskom vijeću je trebalo sugerirati raniju diskusiju i inzistirati na tom aspektu. Mogu pretpostaviti sve tjeskobne osjećaje i profesionalne dileme⁷ kroz koje su prošle autorice prijedloga Pravilnika, ali to ne umanjuje, ne toliko njihovu odgovornost,⁸ već više osjećaj prema "korisnicima", pa zato predlažem svim drugim stručnim povjerenstvima za izradu budućih prijedloga pravilnika (ima ih još pet) da se prije donošenja o njima obavezno prodiskutira. Takva demokratska gesta sigurno bi bila dobrodošla više nego što se općenito misli. Jer to što se općenito misli je da se diskusijama proces razvodnjava, usporava i tome slično. Iz ove priče čini se da će tek sada, dakle nakon ozakonjenog dokumenta, uslijediti brojne primjedbe, vodit će se mučne diskusije i dugotrajne rasprave, tražit će se izuzeća, itd. itd.

Još jedan mali detalj za kraj. Ne pišem ove primjedbe zbog dokumentiranja zbirke koje su mi dodijeljene u Hrvatskome povijesnome muzeju, jer su one većim dijelom dokumentirane, već jednostavno zato što me je atmosfera disonantnog strujnog kruga tog prijepodneva, u "Mimari", 18. veljače, više poticala na razmišljanje o referendumu mogućeg rata u Iraku, nego na sadržajne aspekte ponuđenog Pravilnika.